

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cavtio Criminalis, Seu De Processibus Contra Sagas Liber

Spee, Friedrich von

Francofvrti, 1632

20. Quid de tormentis sentiendum, an periculum morale & frequens innocentibus inducant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11133

124 Dub. XX. *Quid de Tormentis seu quest. sentiend.*
etiam strenue in complicibus expiscan-
dis, quas & ipse in pugillares suos exci-
piebat; assistere item torturis, instrue-
re, suggerere argumenta, quibus cul-
pam amplius deprehenderent, & simi-
lia complura, quæ iam pene excide-
runt. Quid hic autem de Irregularita-
te studuisse potuit? Vnde mirum non
erat, si tam insignem adiutorem mire
Inquisitores, ipsi æque periti, suspice-
rent, & mirarentur tanquam homi-
nem de cælo sibi atlapsum, qui ipsissi-
mam agendi praxin solus combibisset
ad omnium Theologorum speculan-
tium inuidiam. Quæ hæc autem mise-
ria & inscitia nostrorum temporum,
aut quid iuuet literas vidisse, si hic igno-
rantia est honos? Legant Confessarij
quæ infra quoque dicam dub. 30. vbi eos
instruo.

D V B I V M X X .

*Quid de Tormentis seu questionibus sentiend-
um? An periculum morale & frequens
innocentibus inducant?*

RESPONDEO, Ea est vt plurimum
con-

conditio torturæ, vt cum vltro citroq; quæ id genus vidi, legi, & audiui, apud me memoria peruoluo, decernere non possim aliud, quam quod frequens & morale periculum innocentibus inducat, & Germaniam nostram impleat Sagis ac sceleribus inauditis: nec Germaniam solum, sed quamcunque aliam nationem, quæ idem experiri incipiat. Rationes istæ sunt:

RATIO I. Tormenta passim vsitata natura sua ingentia sunt, & dolores causant supra modum acerbos: hæc autem maximorum dolorum natura est, vt dum eos declinare liceat, non vereamur vel in ipsam mortem incurrere: periculum igitur est, ne non multæ, vt se cruciatibus equulei expediant, fateantur crimen quod non habent, ac quæuis de se scelera mentiantur quæcunque vel suggerunt quæsitores, vel ipsi rei vt fateantur meditati antea sunt.

RATIO II. Id adeo verum est, vt robustissimi quidam, qui grauissimorum scelerum causa in tormentis pependerant, sancte mihi affirmarint, nullum
tan-

126 Dub. XX. *Quid de Tormentis seu quaest. sentien-*
tantum excogitari posse crimen, quo
non promptissime sibi imposituri fu-
sent, si eius confessione tantisper se tan-
to cruciatu excipere licuisset: quin imo
antequam reduci se eodem paterentur
potius in denas mortes rectis pedibus
insulturos esse. Quod si inueniuntur a-
lij, qui discerpi potius quam silentium
soluere in equuleo malint (vt de Ægy-
ptiis memorat Ælianus in Historia va-
ria lib. 7. cap. 8.) ij&rari sane hodie sunt,
& subinde non bonis artibus aduersus
omnem doloris sensum muniti: Vnde
non immerito lex i. ff. de quaestionibus
Torturam appellat rem fragilem & pe-
riculosam; sic enim loquitur: *Quaestio-*
fidem non semper, nec tamen nunquam ha-
bendam Constitutionibus declaratur: Ete-
nim res est fragilis & periculosa, & que ve-
ritatem fallat. Nam plerique patientia sine
duritia tormentorum ita tormenta conte-
mnunt, ut exprimi eis veritas nullo modo
possit. Alij tanta sunt impatientia, ut quid-
uis mentiri quam pati tormenta velint: ita
fit, ut etiam vario modo fateantur, & non
tantum se, verum etiam alios comminentur.

Hinc

An periculū morale & frequēs innocētib. inducāt? 127

Hinc & Cicero in partitionibus: *Dolorem fugientes*, inquit, *multi in tormentis ementiti per sepe sunt, mori q̄ maluerunt falsum fatendo, quam inficiando dolere*: Et idem pro Sylla non magis oratorie quam vere: *Questiones nobis seruorum ac tormenta minitantur; in quibus quanquam nihil periculi suspicamur, tamen illa tormenta gubernat dolor, moderatur natura cuiusque tum animi tum corporis, regit quasitor, flectit libido, corrumpit spes, infirmitas metus, ut in tot rebus & angustiis nihil veritati loci relinquatur, &c.*

RATIO III. Atque ut magis innotescat vel tormentorum magnitudo, vel impatientia nonnullorum, hoc exemplum esto: scient Confessarij, qui experientiam aliquam habent, reperiri nonnullos, qui ubi falso quospiam in tormentis detulere; post autem in pœnitentiæ sacramento intelligunt non posse à peccatis absolui, nisi quos falsa accusatione in vitæ discrimen coniecere, rursus eripiant; excipere solere, id se facere non posse, quod timeant, ne si canant palinodiam, rursus in quæstiones repe-

28 Dub. XX. *Quid de Tormentis seu quaest. sentiendi*
repetantur: Ad quod si instet Confessa-
rius, nihilominus non posse innocentes
in culpa relinqui sub poena damnatio-
nis; reperiendam aliquam esse viam
qua delatae iuuentur, respondere non
raro; se vero quavis ratione innocentia
eorum consulere paratos esse, sed ni ali-
ter queant quam cum periculo redeun-
di in quaestionem, non posse neque vel-
le, ne quidem si de salute sit actum. Ex
quo igitur infero in hunc modum: si non-
nullis ita grauis ac intolerabilis tortura
est, ut damnari potius quam torqueri
sustineant, quis neget prudenter & cum
ratione credi posse quod diximus: ni-
mirum torturas has non leue secum
trahere periculum, ne, si non serio oc-
curratur, nocentium numerum inno-
centes exaggerent.

RATIO IV. Ego de me fateor, tam mi-
nime tantis poenis exhauriendis subsi-
stere, ut si in quaestiones abriperer, non
non dubitarem mox ipso initio reum
me cuiuscunque maleficii statuere, &
mortem potius quam tantos cruciatus
amplecti: praesertim cum (ut suppono ex
com-

communiori Theologorum sententia) non peccet mortaliter, qui se reum facit vi tormentorum adactus. Idem audiui de se dicentes, viros non paucos, admodum religiosos, & alioqui laudatissimæ constantiæ ac fortitudinis insignis; qui consciij sibi communis fragilitatis & acerbitatis huiuscemodi pœnarum, non audebant de se nisi humana omnia promittere. Ut sane imprudentiæ arcessi non debeam, si metuere me dicam, ne ubi in imbelles fœminas quæstiones exercentur, falsissimas confessiones exprimat torturæ vis, atque ita in periculum & pœnas innocentes iuxta ac nocentes vocentur. Lege hic, & considera quæ infra in Appendice dicuntur.

RATIO V. Auget vero periculum in negotio Sagarum, conditio ipsius sexus. Quis nescit quam animal sit imbecillum mulier, quam impatiens dolorum, quam promptum lingua? quod si ne viri quidem, ut iam diximus, etiam religiosi, ita animo valent, quin mortem quam tormenta malint, quid

K

de

30 Dub. XX. *Quid de Tormentis seu quest. sentiend.*
de fragili illo sexu præsumendum e-
rit?

RATIO VI. Auget item periculum,
quod leuissimis vt mihi quidem videtur
de causis, certe viro cordato indignis,
tortura decernatur: vt ex fama sola, aut
ex denunciationibus, aut vtroque; cum
neutrum quicquam merito habere mo-
menti debeat, vt infra suo loco osten-
dam, Dub. 34. & Dub. 44. & seqq.

RATIO VII. Auget item periculum,
quod in crimine hoc Sagarum acerbio-
ra fere tormenta vsurpantur quam in a-
liis, quodq; vt his diebus audiebam, nõ-
nullibi leuiora putãt esse quæ hæctenus
in vsu sunt; proindeq; noua cogitant:
quod tamen nec in atrocissimis debere
fieri docet Farinacius lib. 1. Tit. 5. q. 38.
nu. 57. ex communi sententia: Est enim
res digna Phalaride quopiam aut Peril-
lo non homine Christiano, vt rectissime
notat Petrus Gregorius Tolosanus synt.
lib. 48. cap. 12. nu. 25. & Iulius Clarus lib. 5.
Brunus & alij. Nam si quæ hæctenus ser-
uamus, adeo periculosa sunt, vt dixi,
quid fiet, si sæuitiam nouis commentis
in-

An periculū morale & frequēs innocentib. inferāt? 131

intendimus? Et tamen hodie Magistratus etiam Ecclesiastici hæc suis Officialibus permittunt.

RATIO VIII. Auget item periculum, quod non solum, vt iam dixi, acerbiora fere tormenta in hoc crimine vsurpantur; sed quod præterea quantumcunq; hic excedatur seu in modo seu tempore, nemo tamen sibi vllum faciat conscientiae scrupulum. Vt mirum sit in omni alio peccatorum genere esse, qui se accusent in foro pœnitentiae, sed hic plane esse neminem vel pœnitentium qui accuset, vel confessorum qui roget: cum tamen annexa hic sit restitutionis & satisfactionis obligatio. Itaque mihi constat enormioribus torturis multos esse mortuos, multos etiam in omnem vitam inutiles redditos, multos ita laniatos & scissos, vt cum capite plectendi essent, non ausus fuerit licitor pro more humeros nudare, ne crudeli spectaculo populum concitaret: quosdam in ipsa adhuc ad supplicium via expedi debuisse, ne antequam peruenirent, mortui conciderent, &c. Nemo tamen

K 2

ad-

132 Dub. XX. *Quid de Tormentis seu quest. sentiendi*
adhuc erit qui conscientiam pacatissi-
mam non gerat, aut tantillum se existi-
met in conscientia ad satisfactionem
teneri.

Iam ut dicam de tempore; sane qui-
dem grauissimus est torturæ dolor, si
vel dimidium quadrantem, imo hunc
dimidium solum duret; quid erit si per
quadrantem? quid si per duos quadran-
tes? quid si per horam? Ac licet proinde
Paulus III. Pontifex in Bulla quadam
quæ continetur in Bullario, i. par. fol. 471
prohibuerit, reum detineri in Tortura
per longum spatium, ut vnius horæ:
nunc tamen mitissimi Iudices (nam de
seuerioribus ne loqui quidem lubet)
tam minime hic peccare hodie timent,
ut ad horam vnam vel duas dimidias
torquere plane solenne fecerint, adeo
ut insufficiens nominetur quæ id tem-
pus non expleuerit, ut infra dicam
Dub. 23.

Quis hic subsistet? quis non morti
malit, & vel sexcentis mendaciis tantas
pœnas redimere? Quod si aliquæ adhuc
id tempus silentio transmittunt, nec
men-

mentiuntur, causa subest paucis cogitata, sed vt experientia multa didici verissima, & notanda. Pleræque enim omnes apprehensam hanc opinionem habent, mortaliter peccare ac saluari nullatenus posse, qui tantum scelus quantum est Magia, in se innocens suscepit: ideoq; ne in animam suam sic grauiter peccent, aduersus intolerabiles pœnas totis viribus luctantur; quibus tamen tandem vel sic quoque, cum extremam patientiam consumpserint, succumbunt: ac tum demum quod existiment iam vtique de æterna sua salute esse actum, incredibile dictu est quanto mœrore in carcere se conficiant, atque etiam subinde desperationi se tradant, si nullum inueniant qui erigat & erudiat. Ceterum quæ licere sibi putant cogentibus tormentis falso crimini se submittere, non sustinent sane tantas pœnas, sed maturius occurrunt, & quælibet in se mentiuntur. Scio quid loquar & Confessarios omnes per viscera misericordiæ Dei nostri obtestor, eos se se præbeant spirituales viros, humiles, mites,

34 Dub. XX. *Quid de Tormentis seu quest. sentiendū*
prudentes, & simplices, quales suos de-
bere omnes esse legifer noster dixit:
deprehendent plurima quæ hactenus
ignorant. Vnde &, quod multis nunc
indies contingit, cohibebunt paulatim
impetus suos, & correctiore oculo no-
tare incipient quam non temere suspi-
cari voluerim, ne non plurimus in Ger-
mania sanguis innocens sit fusus.

RATIO IX. Auget item periculum,
quod etsi acerbissimæ torturæ sunt, ta-
men neque Iudices quidem neque alij
multi eam acerbicatem apprehendunt.
Non apprehendere autem colligo ex
quadam valde ipsis vsitata phrasi, cum
dicunt, aliquas se reas esse fassas sine tor-
tura. Nam ita egomet his meis auribus
non semel & Iudices & vero etiam Sa-
cerdotes audiui affirmantes, atque in-
de probantes eas igitur sine vlllo dubio
nocentes esse. Mirum est quo tandem
loquendi licentia egrediatur: cum enim
quærere deinde institui, nū sic haberet;
intellexi eas omnino tortas fuisse; sed
tantum prelo quodã ferreo & lato, cuius
lamina anterior acutis striis sulcata cum

ob

ob tibias, vbi acutissimus est sensus, vehementius vrgetur, ac caro, exfiliente vtrinq; sanguine, instar placentæ comprimitur, is necessario existit dolor, quē etiam robustissimi quique viri intolerabilem sibi visum esse dicunt: Et hoc tamen isti affirmabant esse fateri sine tortura: hoc spargunt apud vulgum, hoc scribunt ad Principes; non esse quod de crimine Sagarum dubitent, cum & vltro plurimæ sine tortura fateantur. Et quid igitur illi apprehendunt qui hos dolores non apprehendunt? quid iudicant & resoluunt consulti Doctores, qui nondum Inquisitorum idioma seu phrasas intelligunt? Vbi iam autem quod docent omnes Criminaliste, vel ipsum metum torturæ æquiualeere torturæ, ac proinde neque hunc sine magnis indicis posse incuti? Quod si eo hodie ventum est, vt nec ipsa tortura, tortura sit, quid metus torturæ erit?

RATIO X. Auget item periculum, quod ex prominus hodie tormenta in quosuis sine discrimine. Qua in re vereor, vt feueritate ipsos ethnicos vide-

136 Dub. XX. *Quid de Tormentis seu quæst. sentiendū*
deamur anteire velle, qui tamen olim,
& atrocissimis, continuisq; bellis, & cru-
delissimis gladiatorum spectaculis, tru-
culentiam suam indies de industria a-
cuebant. Nam apud eos quidem non
nisi soli serui tormentis rogabantur, il-
lorum hæc pœna tantum erat: & qui il-
li autem serui erant? qui nequam? lege
comicos, Terentium, Plautum, Poetas
cæteros, inuenies fuisse quendam quasi
omnis insignitæ improbitatis florem,
nequitiae spumam; mendaciorum ar-
chitectos, falsarios, periuros; ad fraudes
& omne scelus ab vnguiculis eruditos;
non nisi merissima verberum, neruo-
rum, flagellorum, fustium mancipia, ad
omnem cuiusuis doloris patientiam as-
suefacta. In hos igitur duntaxat, tam a-
cerbas quæstiones exercebant, iam an-
te de nequitia notos; in quibus etiam si
erratum fuisset, facilior iactura erat;
cum pene ante mortem meriti essent:
non in cæteros incognitæ adhuc duri-
tiae & nequitiae; quippe quos merito
formidabant nimis facile etiam contra
veritatem dolori cessuros. Sed nos mo-
do

do post Christi legem paulo mitiores facti, transferimus eas in quoscunque nulla nondum simili improbitate, & dolorum vsu, ac sufferentia notos.

RATIO XI. Auget item periculum, nequitia & libertas nimia carnificum. Putaram ego eam esse oportere iudiciorum sanctitatem & religionem, vt licitoribus ne quidem verbulum mutire liceret, sed ea tantum simpliciter exequi quæ iuberentur: nunc ij quibusdam locis dominari mihi visi sunt, & pro sua libidine torquendi modum definire. Ipsi urgent, instant, rogant: verbis stimulant pendentes, intentant terribiles minas atroci voce ni fateantur; exacerbāt etiam tormenta, atque adeo intendunt vt impossibile sit tolerare. Hinc laudes quorundam licitorum & prærogatiuæ memorantur, quod nemo vnus reus sub ipsis vocem non ruperit: & tales accersuntur cum alij defecere; ij palmam ferunt. Quos sane etsi neque auiditas lucri, neque innata seuitia extra metam rapere posse crederetur, nihilo adhuc tamen minus ob solam qua laborant

138 Dub. XX. *Quid de Tormentis seu quæst. sentiendū*
infamiam à quacunque agendi & lo-
quendi libertate prohiberi oportuerat.
RATIO XII. Auget item periculum,
quorundam Quæstorum seu Iudicum
qui tormētis præfunt laxa conscientia,
imo intolerāda iniquitas. Serio cauent
iura, ne de quoquam complice seu cri-
minis consorte nominatim quis in tor-
mentis interrogari debeat, verba sunt
leg. 1. ff. de Quæstionib. *Qui quæstio-
nem habiturus est, non debet specialiter in-
terrogare an Lucius Titius homicidium fe-
cerit, sed generaliter quis id fecerit? Al-
terum enim magis suggerentis quam requi-
rentis videtur, & ita Diuus Traianus re-
scripsit.* Idem cautum est in Constitu-
tione pœnali Carolina artic. 13. ac ne-
mini non recta ratio sic dicitur, quam
& lex tangit, ideoq; & ad crimina Ex-
cepta transit. Nihilominus non desunt
hoc tempore, qui contrarium audeant,
& velut in os indant reis quas accusent.
Infero pro exemplo quod sequitur:
Anni sunt aliquot, cum in loco quo-
dam Germaniæ, vbi multa ac seuera
in Sagas animaduersio erat, colloqui
fic

An periculū morale & frequēs innocētib. inducāt? 139
sic casu cœpi cum viro graui, cana &
promissa barba, locoq; inter suos ho-
nesto. Loquebamur autem de Saga-
rum suppliciis, earumq; tum ingenti
frequentia; quam quod ego admirari
me dicerem, ingemiscens ille: Nouerit,
inquit, qui humana omnia tuetur,
Deus, an & omnes, quæ nunc quidem
pœnæ, culpæ etiam consortes sint.
Nam & ipse ego anno superiore iudi-
ciis affedi: Sed, vt denique me inde de-
ducerem, conscientia persuasit: ne-
que enim ferre admodum, neque im-
pedire poteram austeritatem Iudicis.
Ad quod ego: & quæ illa inquam au-
steritas erat? ea, inquit ipse, quam in
quæstionibus adhibebat: Pendentibus
enim reis & de se confessis, cum de aliis
quoque rogarentur, atque illæ autem
constantissime negarent, aliam se vllam
nosse, tum ipse: an non igitur & Titiam
tu nosti, inquit? an non in tripudiis vi-
disti? ad quod si ausa quæ esset responde-
re, se vero nihil penitus de ea mali scire;
tum ille mox ad carnificem conuersus:
Trahe, inquit licetor, tende fidiculas.
Quo

Quo trahente, cum illa obruta dolore exclamaret, imo, imo, remitte lictor, noui, noui Titiam & vidi, non negabo, referebatur denunciatio hæc in acta; ac deinde mox eodem modo de Sempro-
nia quoque rogitabat; de qua si item initio negaretur, monebat propere lictorem vt attraheret, dum & Sempro-
nia esse rea diceretur; atque ita conse-
quenter de aliis, donec minimum tres aut quatuor cuius quantumuis relu-
ctanti exsculpisset. Nescio quid dicam: hæc tamen mihi senex ille vt verissima referebat. Iudicet nunc Lector, si ita agitur, vnde tantus sit nobis in Germania numerus Sagarum: Iudicet quam absurde & imperite censeam morale & frequens periculum innocentibus per tormenta superduci? Væ autem iterum Principibus qui in Sagas acriter inquiri volunt, nec maiore diligentia Iudiciis prospiciunt! Vix hæc scripseram cum superuenit amicus quidam meus; cui cum sciscitanti quid meditarer, repete-
rem quod scripsi, intuens me ille ac non modeste arridēs: quin tu, inquit, exem-
plum

plum hoc quod narras quantocyus expungis? non opus iam exemplis est in re quotidiana & tam vulgari: non hoc vnus ille Iudex quem dixisti, sed plures hodie faciunt: est hęc praxis admodum vsitata & frequens: ipse interfui, vidi, atque his auribus audiui. Adeo vt in loco quodam nuper cum Iurisperiti eo coegissent Inquisitorem in illis partibus sequentem, vt ne ibi in vllum complicem nominatim inquireret, nec an in hac, aut ista domo aut platea, aut tribu quis nocens esset; non parum triumpharint, tanquam optime de popularibus suis meriti: cum in aliis locis, vbi contradictores non inueniret, eo quo dixi modo fauere pergeret.

Quid hic dicam? væ iterum Principibus. Potestne autem sine graui admodum culpa ignorare hęc is, qui vel maxime scire debet, cum & ego non nesciam cui nescire licuit? Sed quid volumus? Consiliarij eorum & Confessarij tacent, æque omnium quæ geruntur nescij; vnde nec conscientiam suam nec alienam mouent.

Ita-

Itaque, ut deinde ipse quoque obseruare cœpi, communis hæc est multorum Quæditorum praxis, ut seu circa complicēs, seu circa scelera admissa, seu circa loca & tempora tripudiorum, seu circa alias circumstantias quascunque, nominatim aut quasi nominatim in os indant reis quid respondeant: quæ omnia cum sic pluribus eadem suggererint, mirifice deinde venditant apud Principes aliosve, quod tam multæ in iisdem plane punctis accurate conuenerint. Quæ hæc autem cæcitas Germaniæ est? An existimant Magistratus, se absque grauissimis peccatis dissimulare hæc delicta Quæditorum tam periculosa innocentibus posse? Et tamen nuper Prælatus quidam Ecclesiæ non dissimilem quærendi modum approbat; dum annueret non sibi displicere, quod maleuolus Inquisitor quispiam mulierculas suas rogasset, nullum ne etiam Parochum seu Ecclesiasticum in conuentibus vidissent? Præclara sane ratio! quasi non hæc via quiuis tandem hominum ordo

in

An periculū morale & frequēs innocētib. inducāi? 143
in periculū deduci suggestionē possit?
vt profecto egregie deinde vir magnus
cum hæc audiuiſſet, ita responderit:
Diceretur Prælato illi, rogandas po-
tius mulierculas videri, nunquid viſi
quoque ſint Eccleſiæ Prælati? & ſi ne-
gent tam diu cædendas eſſe, dum affir-
ment &c. quippe cum non minus eo-
rum aliquem, quam quemuis alium no-
minaturæ ſint, ſi modo nec Quæſitor
ſuggeſtione, nec licetor fidiculis parcat.
Et huiusmodi Doctores Principes con-
ſulunt, horum ſpiritus & imperitiam
Reſpublica pati debet. Prudenter vero
prouidit Princeps ille, qui nuper Inqui-
ſitori cuidam ſuo expreſſe reſcripſit, ne
de Eccleſiaſticis vel in genere vel in ſpe-
cie dicto modo rogaret. Doleo tamen
non parum, quod ignoret, id eum In-
quiſitorem ex eo tempore minime ob-
ſeruare: ſic enim exiſtimo, in his cauſis
tanti momenti non ſatisfacere con-
ſcientiæ ſuæ Principem, ſi quid recte
mandet, niſi etiam ad executionem eo-
rum quæ recte mandata ſunt, aduigilet.
Qua in re, ſi etiã pientiffimus Princeps
In-

Inquisitori sæculari addat non neminem virum Ecclesiasticum, qui cum auctoritate attendat, ne quid incautius in eum ordinem impingatur. Videndum id sane erit, quod multos audio vociferantes, ne is vel cognatione, vel & moribus ac truculentia sæculari Iudici iungatur, quiq; vel superbus esse audiat, vel avarus, vel imperitus. Præstet fortasse Syndicos habere occultos, uti supra dixi Dub. 9. rat. 8. Interim non parum placet ingeniosum illius Inquisitoris inuentum, de quo nuper audiebam, cum in loco quodam capere & torquere incepisset, primum omnium rogauisse, num qui è Senatu in conuentibus comparuissent? ut videlicet primoribus illius loci primum sublatis, tanto deinde facilius in cæterum gregem lanienam immitteret.

RATIO XIII. Auget item periculum, quod in iam dicta suggerendi industria non modo Quæsitores versati sint, verum etiam ipsi adeo lictores egregie profecerint, tanto maiore artis successu, quanto minus id notum Inquisitoribus

bus est, si tamen semper est ignotum: Nam lictores quidam, cum reas simplici- ciores ad tormenta præparant, prius in- struunt quas audacter complices edi- cant: aiunt talem & talem ter qua- ter &c. denunciata[m] ab aliis esse, ca- ueant ne tergiuersentur & denunciare detrectent, de quibus tamen iam satis constet, & quæ nihilominus non eua- dant: sequantur consilium suum, se cle- mentem eis fore: Hæc illi: sed & fugge- runt iniqui nebulones quid alię de ipsis quoque factæ sint, vt discant quid de se fateri habeant si tormentis superentur. Vnde fit, vt cum deinde eadem de se fa- teantur cum iisdem circumstantiis quę aliæ de ipsis prius sunt confessę, mirifice triumphent Quæsitores & in protocol- lis eximie notent, quasi certissimo iam ipsam manibus veritatē teneant; quip- pe quod alioqui sic exacte congruere accusatę cum accusantibus non potuis- sent: nec animaduertunt ingeniosissimi homines lictorum fraudem, quam vel ego non nimis miris industriis vestiga- re potui. Ita qui occultissimum, vt vo- cant,

L

cant,

146 Dub. XX. *Quid de Tormentis seu quæst. sentientis*
cant, Sagarum crimen in lucem iactant
producere, crassissimam suorum licito-
rum nequitiam latere patiuntur. Di-
scant hinc Principes, quæ vis insit illi
phrasi, cum aiunt: Titiam ultro in ea-
dem puncta incidisse, quæ de ipsa alia
denunciarant.

RATIO XIV. Auget item periculum,
quod si semel vel vnica tantum vere in-
nocens vi tormentorum superata ream
se criminis ac flammæ fecerit, conti-
nuo innumeras quoque alias innocen-
tes in eundem reatum pertrahi neces-
se sit. Id quod sic ostendo: Gaia inno-
cens mentita est se Sagam esse: mox er-
go postulabitur socias vt prodat: si ha-
buisse neget, fides abnuetur, tolletur in
quæstionem, in qua si sese met ante ser-
uare non potuit, nec deinde alias serua-
bit: *Facile enim, vt ait Paulus Iuris Con-*
sultus lib. 5. sent. tit. 12. alienam salutem
in dubium deducet, qui de sua desperauit.
Accusabit igitur quas nescit, atque eas
in primis quas meminert infames au-
diuisse: quas proinde, si vt fieri non se-
mel vidi, ob vnã hanc denunciatio-
nem

nem cum infamia coniunctam in carcerem ac tormenta ambulare oportuerit, ac deinde rursus harum quoque singulæ subiectæ pœnis suas item complices effari cœperint, quis non videt intra breuissimum tempus futurum, ut denunciantium & denunciatarum finis vix sit inueniendus: præsertim si ferocior sit Iudex, & eorum Autorum sequatur sententiam, qui vel vnicam, vel plures aliquot cōplicum denunciations nullis aliis iudiciis comitatas ad torturam, imo & ad condemnationem valere volunt in criminibus Exceptis. Punctum hoc cum attentius cōsidero, non semel ad insignem Germaniæ cæcitatem attremui. Consideret quoque Lector, & dubitabit non nemo, in tota hac materia Sagarum quid credat, & an omnino quicquam credat. Itaque cogentibus tormentis incredibile dictu est, quanta de se ipsis, quanta de aliis mentiantur: quicquid tandem verum esse tortoribus placuit, id est verum: ad omnia annuunt torturæ; & cum deinde reuocare non audeant, morte omnia

148 Dub. XX. *Quid de Tormentis seu quæst. sentiendi*
obsignantur. Scio quid loquar, & ad Iu-
dicium illud prouoco, quod viui mor-
tuis præstolantur; in quo admiranda
patefient, quæ nunc inuoluta tenebris
sunt. Id ex animo pronuncio, nescire
me à multo tempore, quid Authoribus
iis, quos antehac prolicente curiosita-
te lectitare & æstimare solebam, Remi-
gio, Binsfeldio, Delrio, ac cæteris in vl-
la re fidei possim adiungere; cum omnis
fere eorum de Sagis doctrina non alij
imposita fundamēto sit, quam vel Nar-
ratiunculis quibusdam, vel Cōfessionibus
per torturas expressis. Nouit DEVS,
quot gemitus ex imo corde deductos
effuderim, cum hæc mecum etiam no-
ctibus persæpe vigilans attenderem,
nec tamen modus occurreret quo tan-
tis per sistere liceret opinionum vulga-
rium torrentem, dum absque præiudi-
cio & deprauato affectu rem altius re-
petere hominibus luberet.

RATIO XV. Auget item periculum,
quod si qua semel dolori dedit, vt rea ef-
se vellet, iam omnem sibi viam ad salu-
tem occluserit, nec spes vlla reliqua sit
susce-

sufcepti semel criminis excutiendi. Negotium periculofum!

Nam si post tormenta se corrigat ac dicat, vi doloris, non veritatis laxasse linguam, repetetur in quæstionem: in qua si paulo prius tenere vocem non potuit, nec nunc tenebit, irritato per iterationem pœnæ doloris sensu. Ac si post torturam hanc secundam, iterum se corrigat; sane tertiam experietur. Ultra quam etsi negent Autores boni Petrus Gregorius Tholosanus, Gomezius, Lessius, Delrius, & alij plurimi ab hoc citati lib. 5. sect. 9. procedi oportere, atque ita tum demum reuocationi ad absolutionem esse locum: tamen ne id quidem satis iuuerit; cum in primis vix reperientur quæ nō mori malint quam ad quæstionē tertiam peruenire; deinde autem & Autores alij ferociores non desint, qui etiam ultra tertiam vicem in atrocibus criminibus eundum esse putent: quorum proinde opinionem seueri Iudices sequentur. Quod si vero etiam adductę tandem reæ in supplicij locum, cum à tormentis non habent me-

150 Dub. XX. *Quid de Tormentis seu quaest. sentiendi*
tuere, iam flammam intraturæ, reuocent
audacter, quæ sunt doloris coactione
confessæ; ne id quidem quicquam ha-
bet ad salutem momenti. Contemnunt
enim Iudices, & ei potius insistent Con-
fessionem, quæ iudicialis fuit in tormentis
facta: ut hæc vltima ante mortem reuo-
catio omnino frustra suscipiatur; proin-
deq; verum maneat quod dixi; præci-
sam omnem esse spem correctionis, vbi
semel in tormentis lapsu linguæ susce-
pta culpa est.

RATIO XVI. Auget item periculum,
quod si quæ est contrario dolori nil dedit
ut fateri voluerit, nihilominus nec sic
eripere se possit, & ab asperso crimine
purgare. Toties enim ad tormenta re-
uocabitur, dum succumbat, & vox ve-
niat in potestatem tam frequentium pœ-
narum. Erat aliquid, si post vnâ qua-
estione procellam constanter elisam, in-
tuto salutem statuere liceret: Nunc il-
la repetitio & frequentatio fidicula-
rum, virgarum, facularum, &c. passim vi-
sitata, spem omnem interficit vnquam
emergendi. Qua quidem in re aut ve-
he-

hementer cum pientissimis multis viris deliro, aut videre sane nequeo, quo tandem modo sufficienter innocentibus à periculo fit cautum, quin innumerabiles & perierint hactenus, & in posterum periturae sunt. Rectissime nuper religiosus quidam vir, ingenio perspicaci, cum apud iudiciales quasdam personas de hoc argumento esset sermo, quaestionem eis hanc sub finem proposuit: doceri se cupere, quis tandem ille esset modus, quo is sese liberaret, qui vere innocens in vincula venisset? ad quod cum diu non satisfacerent, nec ille tamen premere desisteret, id tandem responderunt; se ea nocte desuper medituros esse. Ecce autem hi tales cum iam tot ante pyras incendissent, ita adhuc eatenus processerant, ut neque in illum diem modum assignare sufficientem possent, quo qui vere innocens fuisset, se eripere ex eorum manibus potuisset. Ego eandem quaestionem Magistratibus Germaniae propono. Et si quis erit qui putet se eum modum inuenisse: iam hoc ipso ostendet

152 Dub. XX. *Quid de Tormentis seu quæst. sentiendū*
nescire se quid geratur; & si nesciat, in
periculo salutis suæ esse, cum scire de-
beret. Legat igitur quæ adhuc deinceps
dicemus, & tamen omnia dicere non-
dum nobis expedit, cum ea tempora
sint quæ non ferant. Et quid miramur
si omnia sunt Sagis plena? Miremur in-
signem Germaniæ cæcitatem, & stupo-
rem etiam peritorum. Sed hi nimirum
quieti & lautitiis assueti, ac post forna-
cem commentari soliti, cum nec spe-
ciem quidem vllam doloris cōceperint
animo, non secus de reorum tormentis
sentire ac loqui solent, ac tam liberali-
ter ea decernere, quam si cæcus de co-
loribus differat, quorum imaginē non
habet. Dicit de iis non incongrue potest
quod habet Scriptura, Amos cap. 6. *Bi-
bentes vinum in phialis, & optimo unguen-
to delibuti, & nihil patiebantur super con-
tritione Ioseph.* Qui si deinde ipsi, tor-
mentis vel per semidimidium quadran-
tem horæ admouerentur, omnem sub-
ito sapientiam suam & Philosophiam
tam magnificam in terram excute-
rent: neque enim non plane infantili-

ter

ter de rebus quas nesciunt, philosophantur.

Vnde, vt concludam; omnino sentio cum ornatissimo quodam viro & amico meo, qui sic loqui solet lepide & vere: Quid, inquit, tam sollicitē maleficos quærimus? Heus, inquit, Iudices, ostendam extemplo vbi sint: Agite, rapite Cappucinos, Iesuitas, Religiosos omnes & torquete, fatebuntur: si qui negant, repetite ter quater, fatebuntur: si adhuc obstinati sunt, exorcisate, detondete: vtuntur maleficio, obdurat eos Demon, vos procedite; tandem dabunt manus. Tum si plures vultis, rapite Ecclesiæ Prælatos, Canonicos, Doctores; fatebuntur. Nam quid miseri illi & delicati, qui subsistent? Quod si adhuc plures vultis; vos ipsos ego torsero, & me vos deinde: non diffitebor quod vos facti eritis; sic omnes Magi sumus. Nam scilicet nos ij erimus, qui tot pœnis toties repetitis vocem subtrahere possimus fortes & constantes viri! Sic ille.

DICES, Imo falsum est quod de repetitione pœnarum dicitur: neque enim

L 5

repe-

repeti tormenta leges volunt, nisi noua
eaq; vrgentissima indicia afferantur.

RESP. De eo loquor non quod leges
volunt, aut quod ratio præscribit; sed
quod nunc passim Iudices vsurpant.
Alia in speculatione vera sunt, alia in
re ipsa facta fiunt. Id declarauero, si i-
dem argumentum à noua quæstione
latius persecutus fuero. Quæratur igitur:

D V B I V M XXI.

*An accusata Veneficij sepius torqueri
possit?*

Distinguenda quæstio est, vt hæc
duo quæri intelligantur:

I. An iterum torqueri possit, quæ se-
mel torta & confessa est, post autem re-
uocat confessionem?

II. An iterum torqueri possit, quæ
semel torta sed confessa non est? dicam
de vtroque. Itaque

RESPONDEO I. Si quæ semel torta
confessa de se crimen est, post au-
tem reuocat, volunt repeti in torturam
posse, etsi noua indicia non superuene-
rint: